

Ilmailuaiheisten oikeustapausten kertomaa

KePoPa 2022

Petri Lyden

Kerhotoiminnassa sovellettavat vastuut

- Oikeudellinen vastuu jakautuu pääpiirteissään
  1. rikosoikeudellinen vastuu
  2. siviilioikeudellinen vastuu (vahingonkorvausvastuu)
  3. Moraalinen vastuu

1. Rikosoikeudellinen vastuu

- **Kuolemantuottamus** (RL 21:8-9 §)
  - ”Joka huolimattomuudellaan aiheuttaa toisen kuoleman...”
- **Vammantuottamus** (RL 21:10-11 §)
  - ”Joka huolimattomuudellaan aiheuttaa toiselle ruumiinvamman tai sairauden, joka ei ole vähäinen...”
- **Vaaran aiheuttaminen** (RL 21:13 §)
  - ”Joka tahallaan tai törkeällä huolimattomuudella aiheuttaa toiselle vakavan hengen tai terveyden vaaran...”
- **Liikenneturvallisuuden vaarantaminen** (RL 23:1-2 §)
  - Liikenneturvallisuuden vaarantamisesta tuomitaan myös se, joka 1 momentissa tarkoitetulla tavalla
    - ohjatessaan ilma-alusta tai toimiessaan sen miehistön jäsenenä tai muussa lentoturvallisuustehtävässä tai muulla tavoin rikkoo ilmailulakia ([281/1995](#)) tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä
- **Ilmailurikkomus** (Ilmailulaki (864/2014) 178 §)
  - Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta
    - 1) rikkoo 9 §:n 5 momentin nojalla annettua ilma-alusta tai laitetta, urheilulaskuvarjoa, nousuvarjoa, lennokkia taikka niiden ohjaajaa koskevaa määräystä...
- **Huumaavan aineen käyttö ilmailussa** (Ilmailulaki (864/2014) 177 §)
  - Jos ilma-aluksessa tehtävää suorittava tai maaorganisaatiossa lentoturvallisuuteen vaikuttavassa tehtävässä oleva suorittaa tehtävänsä, vaikka hänen verensä alkoholipitoisuus on alkoholin nauttimisesta kohonnut tai on käyttänyt alkoholia tai muuta huumaavaa ainetta niin, että sitä on hänen elimistössään havaittava määrä...

2. Siviilioikeudellinen vastuu (vahingonkorvausvastuu)

- Vahingonkorvauslaki (412/1974)
  - Joka tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttaa toiselle vahingon, on velvollinen korvaamaan sen...
  - Täyden korvauksen periaate sille, johon vahinko välittömästi kohdistuu

- Voidaan monesti siirtää vakuuttamalla
  - Kolmannen osapuolen vastuuvakuutus

- Myös rikollisen teon seurauksena voi syntyä korvausvastuu
  - Tällöin ei ole kyse siviilioikeudellisesta vastuusta
  - Ei siirrettävissä vakuuttamalla

Rikos- ja siviilioikeudellisen vastuun ulottuvuudesta

- Kerholla saattaa olla ns. isännänvastuu, eli vastuu toimihenkilöidensä tekemisistä
  - Ei koeteltu käräjäoikeudessa laskuvarjohyppäämisen osalta
  - Lentokoneen osalta omistajan/operoijan vastuu on selvä ilmailulain perusteella
- Organisaation jäsenet saattavat joutua asemansa perusteella vastuuseen
  - Ei koeteltu tuomioistuimessa laskuvarjohyppäämisen osalta
  - Analogisissa lajeissa useita vertailukelpoisia oikeustapauksia, joissa on tullut myös langettavia tuomioita (lisää myöhemmin)

VAKUUTUKSISTA

- Siviilivastuun siirtäminen on mahdollista vakuuttamalla
- Rikospöörusteisen vahingonkorvausvastuun siirtäminen ei onnistu vakuuttamalla

- SIL ry:n jäsenmaksuun kuuluu
  - ilmailun ryhmätapaturmavakuutus
  - henkilökohtainen kolmannen osapuolen vastuuvakuutus harrastajalle (kattaa myös koulutustoiminnan)
  - kolmannen osapuolen vastuuvakuutus jäsenyhdistyksille

- Henkilökohtaisia vakuutuksia voi täydentää omassa vakuutusyhtiössä
  - Esimerkiksi oikeusturvavakuutus voi olla järkevä

Muutama nyanssi

- Koko vakuutus- ja vastuukysymysrakennelma perustuu yhdistystoimintakontekstiin (vrt. [Määräys ja ohjeympäristöoppitunti](#))
- Jos toimintaa järjestetään muille kuin yhdistyksen jäsenille, ollaan helposti kaupallisen toiminnan alueella, johon sovelletaan muun ohella
  - kuluttajansuojalakia
  - Kuluttajaturvallisuuslakia

KOULUTUSORGANISAATION VASTUU

- Koulutuspäällikkö vastaa koulutustoiminnan järjestelyistä
- Johtokunta/hallitus vastaa lentokoneen soveltuvuudesta koulutustoimintaan

(Valitettavia) esimerkkejä

Tapaus	Ratkaisu	Huomioitavaa	Kesto
Kaatiala 1993, sukellusonnettomuus, sukellusvanhinta epäiltiin kuolemantuottamuksesta aliluokitettun sukeltajan menehdyttyä luolaan	Vapauttava tuomio	KKO:n mukaan lajiskenen omat turvallisuusohjeet voivat toimia huolellisuusarvioinnin perusteena.	1993-1997
Jämsä 2009, riippuliidinonnettomuus, ennenaikaisesti korkeisiin lentoihin päästetty oppilas kuoli	Kuolemantuottamustuomiot kahdelle kouluttajalle	Tuomion argumentaationa on paitsi Otkesin raportti (!), myös liidinkoulutusohjelmat (SIL)	2009-2011
Loppi 2017, riippuliidinonnettomuus, väärin toiminut oppilas kuoli	Syyttämättäjättämispäätös	Ei puutteita koulutuksessa, opetuksessa, paikan ja olosuhteiden valinnassa, varusteissa tai lentokunnan toteamisessa	01/2017-03/2018
Kokkola 1996, purjelento-onnettomuus, hinausvaiheessa ollut kaksipaikkainen syöksyi ~80m korkeudelta maahan, pysyviä vammoja ”matkustajalle”	Kerho ja kouluttajat joutuivat yhteensä noin 38000 mk korvauksiin (~57684 € nykyrahassa)	Ydinkysymyksenä oli se, oliko kyse esittelylennosta vai koululennosta, ja olisiko (vai ei) onnettomuudessa osallisena olleet kaksoisohjaimet tullut peittää.	1966-1973
Utö 2005, sukellusonnettomuus	Syyteharkinta (lisätiedot tulossa)	(lisätiedot tulossa)	

Kolmannen osapuolen vastuun ulottuvuudesta

- V. 2009 hyppääjällä jonkinlainen puolijarruongelma
  - Toinen jarru jumissa → käläytys
  - 110 kV sähkölinja ~500m päässä laskeutumisalueelta
  - Kupu linjoille
- Syntyneet vahingot
  - ~5,5 k€ kuvun noutamisesta nosturilla ja korvauksia maanomistajalle, maksajana verkkoyhtiö
  - ~500 € sähköyhtiölle virran katkaisusta ja maadoituksista
- Vakuutusyhtiön mielestä ei tahallisuutta tai tuottamuksellisuutta → ei vakuutetun vahingonkorvausvelvollisuutta
- Verkkoyhtiö tyytyi osaansa, sähköyhtiö nikotteli
- Ei korvauksia.
- Pointtina asiassa kuitenkin se, että asiassa kinastelivat vakuutusyhtiö ja vahingonkärsineet. Hyppääjä ”katseli näytöstä sivusta”.

